

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Advies

van 18 september 2002

**over het voorontwerp van decreet houdende
wijziging van het decreet van 23 januari 1991
inzake de bescherming van het leefmilieu
tegen de verontreiniging door meststoffen**

D/2002/7080/A33

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2002 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

I. Inleiding

Op 26 juli ontving de MiNa-Raad van Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, de vraag om te adviseren over het voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen.

Het voorontwerp van decreet omvat voor een groot deel gedetailleerde en technische wijzigingen van het zogenaamde mestdecreet. Toch bevat het ook een aantal meer structurele ingrepen in de betreffende regelgeving. De belangrijkste daarvan zijn de doorwerking van de politieke afspraken m.b.t. de kwetsbare gebieden (inclusief de derogaties daarbij), de aanpassing van de normering (o.a. voor fosfaatverzadigde gebieden) en de mogelijkheid om bedrijven samen te voegen of te verplaatsen. De Raad concentreert zich in dit advies dan ook op die wijzigingen die inhoudelijk een wezenlijke impact op de Vlaamse mestproblematiek uitoefenen.

De minister vroeg het advies te mogen ontvangen tegen 5 september. Aangezien de eerste zitting van de Raad na de vakantieperiode plaatsvond op 18 september, is dit advies pas op die datum vastgesteld. De vaststelling gebeurde met bij de meeste paragrafen afwijkende standpunten van de Boerenbond. Het ABVV, het ACLVB, het ACV, de UNIZO en het VEV onthouden zich bij dit advies.

Een belangrijke reden voor de sterke onenigheid in dit advies heeft te maken met het vooruitzicht op de algemene evaluatie van het mestbeleid die de minister heeft aangekondigd. In afwachting van de herziening die daar zal uit voortvloeien, hebben de verschillende maatschappelijke partijen zich in die mate geprofileerd dat een vruchtbaar debat over de voorliggende wijzigingen moeilijk bleek. Wellicht was het beter geweest om – in plaats van een snelle opeenvolging van verschillende bijstellingen – beide herzieningen in één bijstellingsbeweging te integreren en daar vervolgens voldoende tijd voor maat-

schappelijk debat voor te voorzien. De nu gevolgde werkwijze heeft dit maatschappelijk debat in belangrijke mate gehypothekeerd.

Prof. Dr. R.F. Verheyen

Voorzitter

II. Advies

2.1. Situering van de beleidscontext

[1] **Nood aan een meer grondige herziening van het mestbeleid.** In de memorie van toelichting kondigt de minister aan dat het voorliggend voorontwerp van decreet geen grondige wijzigingen behelst. Nochtans zijn er op dit ogenblik heel wat belangrijke aspecten die een dergelijke grondige herziening van het mestbeleid op korte termijn noodzakelijk maken. De Raad stelt vast dat ook de minister de intentie heeft om het decreet in zijn algemeenheid te evalueren. In de beleidsbrief Leefmilieu 2001-2002 stelt ze dat een evaluatie van het mestactieplan in de eerste helft van 2002 zal plaatsvinden en dat ze voor het jaareinde (van 2001) een wijziging van het mestdecreet aan de Vlaamse regering zal voorleggen met o.m. een oplossing voor bedrijfsverplaatsing en -samenvoeging¹. Het voorliggend voorontwerp van decreet formuleert voor dit laatste een voorstel maar gaat de meeste structurele knelpunten van het huidige mestbeleid uit de weg.

De MiNa-Raad betreurt dat de hervorming van het mestbeleid zo veel vertraging oploopt. De eind 2001 aangekondigde (beperkte) wijziging van het decreet ligt nu pas voor en de voor het voorjaar van 2002 voorziene algemene evaluatie – wellicht op basis van het decretaal voorziene jaarlijks voortgangsrapport – is nog niet beschikbaar. Volgens de Raad is het aangewezen om op basis van het aangekondigde voortgangsrapport een aantal structurele problemen in het vigerende mestbeleid ten gronde aan te pakken en op te lossen. De Raad denkt daarbij o.m. aan

- een algemene evaluatie en waar nodig herziening van de uitscheidingsnormen;

1) Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw Vera Dua; *Beleidsbrief Leefmilieu: beleidsprioriteiten 2001-2002; Deel 3, § 2.5.*

- evaluatie van de wenselijkheid van een omzetting van de (tijdelijke) nutriëntenhalte naar een (permanent) mestproductierecht;
- een oplossing voor de juridische problematiek m.b.t. de toepassing van de nutriëntenhalte;
- de mestverwerkingsplicht die in de praktijk ernstige knelpunten vertoont;
- de problematiek van de diverse vergoedingen;
- de afstemming van de opkoopregeling met deze van het stopzettingdecreet en het natuurdecreet;
- het al dan niet decretaal voorzien van mogelijkheden inzake *cross compliance*² en de eventuele afstemming van het systeem van heffingen en administratieve geldboetes daarop;
- de mogelijke uitbreiding van het decreet naar een 'bodembeschermingsdecreet' of een verbreding naar de problematiek van de bestrijdingsmiddelen, ...

De Raad pleit ervoor om zodra het verwachte voortgangsrapport is neergelegd, snel een volledige evaluatie uit te voeren. Hij vraagt dat de Vlaamse regering tegen het einde van 2002 een op deze evaluatie gebaseerd voorstel voor een grondige herziening van de mestwetgeving zou uitwerken. De MiNa-Raad meent evenwel dat op deze grondige herziening niet kan gewacht worden om uitvoering te geven aan de in artikel 13bis van het mestdecreet aangekondigde uitwerking van gedifferentieerde grens- en richtwaarden voor het nitraatresidu in de bodem. Volgens artikel 13bis moeten deze nitraatresidunormen vanaf 1 januari 2003 in werking treden. Daarom vraagt de MiNa-Raad om hier nog in de lopende wijzigingsprocedure gevolg aan te geven. In paragraaf 8 formuleert de Raad hiervoor een concreet voorstel.

2.2. Definities

- [2] **Definitie huiskavel.** In artikel 2, 54° wordt een nieuwe definitie van huiskavel ingevoerd. Hiermee heeft men op het eerste zicht een administratieve vereenvoudiging op het oog. De huiskavel vormt een ononderbroken ruimtelijk geheel rondom het bedrijf en de begrenzing vindt plaats op basis van een duidelijk herkenbaar specifiek gebruik of op basis van een in het landschap duidelijk herkenbaar element.

De MiNa-Raad kan zich vinden in deze definitie mits de aanvulling met de voorwaarde dat het specifiek gebruik beperkt wordt tot beweiding met dieren uit de eigen stal. Door deze beperking niet toe te voegen loopt men het risico dat de uitzonderingen die van toepassing zijn op de huiskavel en verantwoord werden voor het gebruik van de huiskavel als loopweide, ook gelden voor oneigenlijk gebruik, in het bijzonder als akkerland.

2) Nu het Vlaamse Gewest ten gevolge van de regionalisering van de federale landbouwbevoegdheden ook de directe landbouw-	steun onder haar bevoegdheid heeft gekregen, kan eindelijk werk gemaakt worden van de in Agenda 2000 aanbevolen koppeling van	deze landbouwsteun aan het naleven van milieuvorwaarden of het realiseren van (verdergaande) milieudoelstellingen.
---	---	--

STANDPUNT BOERENBOND

Boerenbond wenst geen aanpassing van de voorgestelde definitie huiskavel.

2.3. Afvoer van mestoverschotten

- [3] **De LAT-regeling.** Artikel 6 van het voorontwerp van decreet wijzigt de regeling in verband met de afzet van dierlijke mest en andere meststoffen. Het bevat vooral een mogelijkheid om effluënten van mestverwerkingsinstallaties vrij te stellen van de LAT-plicht (Lange Afstand Transport). Deze effluënten bevatten te veel nutriënten of zouten om in oppervlaktewater geloosd te kunnen worden maar te weinig om een vervoer over lange afstand te kunnen verantwoorden (hoofdzakelijk water). De uitzondering moet het mogelijk maken deze effluënten in de omgeving van de installatie te kunnen uitspreiden. Ze wordt gezien als een flankerende stimulans voor mestverwerking.

De MiNa-Raad stelt vast dat deze aanpassingen van en uitzonderingen op de LAT-regeling de afvoerregeling van mestoverschotten onnodig nog complexer maken dan ze al was. De Raad pleit ervoor om de LAT-plicht af te schaffen en de regeling voor het mesttransport drastisch te vereenvoudigen door te voorzien in twee ‘vervoersregimes’: a) (eigen) vervoer binnen de gemeente of naar aangrenzende gemeenten via een vooraf in te vullen vervoersdocument dat als toelating fungeert en b) ander vervoer via ‘erkende vervoerders’ via een voorafmelding. Deze verplichting legt immers zware lasten op aan landbouwers en administratie en zal op korte termijn, ondermeer door het uitbreiden van de kwetsbare gebieden onwerkbaar blijken. Vanaf volgend jaar zullen vele kleinere bedrijven voor het eerst met een LAT-plicht geconfronteerd worden en daardoor hun afzetmogelijkheden die zij in goede verstandhouding met landbouwers-afnemers in de onmiddellijke omgeving hebben opgebouwd plots verliezen. Het zullen vooral de kleinere bedrijven zijn die hierdoor getroffen worden, aangezien de grotere, mestverwerkingsplichtige bedrijven reeds in het verleden zijn moeten instappen in deze regeling en hun afzetmogelijkheden in mestarme gemeenten hebben opgebouwd. In de vervoersregeling is volgens de Raad ten slotte nog een bepaling nodig die export van mest verbiedt als die in strijd is met de wettelijke bepalingen van het ontvangende land of gewest. Dit ontbreekt zowel in de huidige regeling als in het voorontwerp van decreet. De Raad vraagt om artikel 6, 1° van het voorliggend voorontwerp in die zin aan te vullen.

STANDPUNT BOERENBOND

De Boerenbond onderschrijft de afschaffing van de LAT-plicht maar is het niet eens met de voorgestelde wijziging in het ontwerp m.b.t. de rol van de administratie inzake de controle van de transporten. Met betrekking tot de mesttransporten buiten Vlaanderen is het niet meer dan logisch dat de Vlaamse wetgever een eigen beleid opbouwt en handhaaft. In het huidige decreet is momenteel reeds opgenomen dat elk gewestgrensoverschrijdend transport dient aange-

meld bij de Vlaamse administratie. Het is niet meer dan passend dat deze administratie ook de nodige stappen zet om een bedrijf of vervoerder op een mogelijk probleem te wijzen en het transport te verbieden. In die zin vraagt Boerenbond artikel 6.1° te schrappen. De huidige bepaling legt immers terecht een verantwoordelijkheid bij de administratie om de rechtsonderhorige concrete en duidelijke informatie te geven aangaande het door hem geplande transport.

2.4. Bemestingsnormen

- [4] **Aanduiding kwetsbare gebieden.** Via artikel 9 voorziet het voorontwerp van decreet dat bovenop de bestaande kwetsbare gebieden bijkomende kwetsbare zones water kunnen worden afgebakend. De meetresultaten uit de oppervlaktewater- en grondwatermeetnetten kunnen jaarlijks leiden tot bijkomende afbakening of herziening (annulatie) van de afbakening. De grotere oppervlakte kwetsbare gebieden – waarvoor verminderde bemestingsnormen gelden – leidt ertoe dat de plaatsingsruimte voor nutriënten binnen de Vlaamse landbouw (a.h.w. een onderdeel van Vlaamse milieugebruiksruimte) vermindert. Daardoor vergroot de mestdruk op het overgebleven niet-kwetsbaar gebied. Als een ‘bewarende maatregel’ wordt in dat overige landbouwareaal – in een streven om daar de status van kwetsbaar gebied te vermijden – de meest riskante eindnorm (met name de maximaal 500 kg totaal stikstof/ha/jaar op grasland) vermindert tot 450 kg/ha/jaar.

De MiNa-Raad heeft ernstige bedenkingen bij de in het voorontwerp van decreet voorgestelde systematiek voor aanduiding van kwetsbare gebieden. De Raad meent immers dat nu reeds overeenkomstig artikel 15, §§2 tot en met 5 van het decreet – in het bijzonder de in art. 15, §4 uit de Europese nitraatrichtlijn overgenomen aanduidingscriteria – gans Vlaanderen als een kwetsbaar gebied moet worden aangeduid. Immers: bij de aanduiding van kwetsbare gebieden moet niet alleen rekening gehouden worden met “actuele” overschrijdingen van de drinkwaternorm van 50 mg nitraat per liter in oppervlaktewater en grondwater (wat de Vlaamse regering nu doet), maar ook met “dreigende”, “potentiële” overschrijdingen en met het voorkomen of “dreigend” voorkomen van eutrofiëring. Het is op basis van dit laatste criterium dat onder meer de Vlaamse Milieumaatschappij³ en de Europese Commissie⁴ menen dat gans Vlaanderen moet aangeduid worden als een

3) Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), “Bijdrage VMM aan de ecologische evaluatie van het Mestactieplan m.b.t. de kwaliteit van het oppervlaktewater”, februari 1998. Standpunt voor aanduiding van gans Vlaanderen als kwetsbaar

herhaald in brief aan minister Duval van december 2001.

4) Zie het met redenen omkleed advies van de Europese Commissie van 9 november 1999 en het recent rapport van de Commissie over de implementatie van de nitraatricht-

lijn in de verschillende Europese lidstaten; COM(2002) 407 final. In dit rapport wordt in kaart IX duidelijk gemaakt dat volgens de “EC assessment” gans Vlaanderen moet worden aangeduid als kwetsbaar gebied.

kwetsbaar gebied⁵. In dit licht wordt artikel 14 van het decreet (de algemene forfaitaire bemestingsnormen in zgn. “niet kwetsbaar” gebied) zonder voorwerp. De MiNa-Raad merkt op dat ook in een scenario waarbij gans Vlaanderen als kwetsbaar gebied wordt aangeduid, een gedifferentieerde aanpak (met verschillende bemestingsbeperkingen voor verschillende gebieden) mogelijk blijft. Alleen moet men dan voorafgaand via een in de nitraatrichtlijn voorziene derogatieprocedure voor de Europese Commissie kunnen aantonen dat met de afwijkende bemestingsnormen toch de milieukwaliteitsdoelstellingen kunnen worden gehaald. Men zou dan kunnen spreken van kwetsbaar gebied (gebied dat nu valt onder de forfaitaire normen, die onderwerp moeten uitmaken van apart derogatieverzoek) en “uiterst kwetsbaar” gebied (gebied dat jaarlijks wordt aangeduid op basis van de meetresultaten en de onderliggende aanduidingsmethodiek van het nieuw ingevoerde artikel 15, §6bis). In dit “uiterst kwetsbaar” gebied gelden de bemestingsbeperkingen voor kwetsbare gebieden uit de nitraatrichtlijn (met derogaties voor sommige teelten, zie volgende paragraaf). De Raad vindt het overigens essentieel dat de beslissingsboom m.b.t. de aanduiding van deze (uiterst) kwetsbare gebieden decretaal wordt vastgelegd en dat de jaarlijkse aanpassingen van de afbakening automatisch (auto-executief) plaatsvinden. In het voorliggende voorstel is dit niet het geval. In deze beslissingsboom pleit de Raad ook voor een toets van de meetresultaten van het oppervlaktewatermeetnet aan eutrofiëringnormen die nog moeten worden uitgewerkt in het kader van de (nog op te stellen) bekkenplannen. Volgens de MiNa-Raad mag een gebied zijn statuut als uiterst kwetsbaar statuut niet verliezen zolang de toets met deze eutrofiëringnormen niet heeft kunnen plaatsvinden.

STANDPUNT BOERENBOND

Boerenbond is van oordeel dat de verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater zoals deze blijkt uit de resultaten van het meetnet erop wijst dat de voortdurend dalende bemestingsnormen en de inspanningen van de sector hun vruchten beginnen af te werpen. Er dient op gewezen te worden dat de bemestingsnormen in 2003 nog aanzienlijk worden verminderd in algemeen gebied zodat het huidige beleid nog niet ten volle doorwerkt in de resultaten.

Gebieden die op dit ogenblik geen overschrijding van de norm laten zien en dus niet afgebakend zijn als kwetsbaar gebied zullen door deze bijkomende bescherming van de daling van de bemestingsnormen en de wijziging van de periode van het uitrijverbod gevrijwaard blijven van normoverschrijdingen. De door de Raad voorgestelde opdeling tussen kwetsbare en uiterst-kwetsbare gebieden en de erbij horende afschuiving van de Vlaamse verantwoordelijkheid naar het Europese niveau is onverantwoord. Op die wijze zal onvoldoende rekening worden gehouden de eigenheid van de intensieve Vlaamse landbouw in een verstedelijkt Vlaanderen.

⁵) Zie ook advies van de MiNa-Raad 1998/21, § 7, p.16.

Boerenbond stelt dat de landbouwers niet mogen gegijzeld worden door het opheffen van de aanduiding van een gebied als kwetsbaar afhankelijk te maken van een nog vast te stellen eutrofiëringsnorm. Dergelijke maatregel zal op het terrein enkel contra-productief blijken door de onmacht die de directe betrokkenen zullen ervaren om een invloed te hebben op de voor hen van toepassing zijnde maatregelen via de verbetering van de milieukwaliteit in hun gebied.

Boerenbond is het niet eens met de gevraagde 'auto-executiviteit' van de afbakening van de kwetsbare gebieden. De drinkwaterrichtlijn die aan de basis ligt van de beslissingsboom die wordt gehanteerd bij de beoordeling van de oppervlaktewaterkwaliteit stelt immers dat bij de beoordeling van de resultaten dient rekening gehouden te worden met eventuele uitzonderlijke omstandigheden. In deze zin is het niet meer dan logisch dat de Vlaamse regering de beslissing dient te nemen omtrent de afbakening, na een evaluatie van de resultaten. Bovendien blijft Boerenbond voorbehoud maken bij de wijze waarop meetresultaten ruimtelijk gekoppeld worden aan de afbakening van een zeer groot gebied als kwetsbaar. Met betrekking tot de beslissingsboom voor de vertaling van de meetresultaten van het grondwatermeetnet merkt Boerenbond op dat deze discussie pas ten gronde kan gevoerd worden na het bekend worden van de resultaten van het door de Vlaamse regering gevraagde wetenschappelijk onderzoek.

Boerenbond pleit ervoor om de regels voor vergoeding en opkoop uit te breiden naar de nieuwe bijkomende kwetsbare gebieden. De problematiek die aan de basis ligt, met name het inkomensverlies dat in bepaalde gevallen een rendabele bedrijfsvoering onmogelijk maakt is evenzeer realiteit in deze gebieden. Artikel 15 quinquies en sexties van het decreet dienen in deze zin te worden aangepast.

- [5] **Derogaties.** Binnen de kwetsbare gebieden laat de nitraatrichtlijn mogelijkheden om op basis van objectieve criteria afwijkingen (derogaties) van de daar algemeen voorgeschreven normering (170 kg N/ha/jaar uit dierlijke mest) toe te laten. Het voorliggende voorontwerp van decreet maakt gebruik van deze mogelijkheid (cf. artikel 9, 2°). Het voorziet algemene derogaties voor zes (combinaties van) teelten die een lange groeiperiode (5 maanden significante stikstofopname) en een hoge stikstofopname (meer dan 225 kg N/ha/jaar) kennen. Het voorontwerp van decreet voorziet verder de mogelijkheid om ook nog specifieke derogaties in te bouwen. Dit zal gebeuren na verdergaand wetenschappelijk onderzoek, voornamelijk inzake sommige groenteteelten.

De MiNa-Raad vraagt zich ten gronde af of de Vlaamse regering deze derogatieregeling decretaal kan invoeren vooraleer de Europese Commissie zich hierover heeft uitgesproken. Men kan er uiteraard op speculeren dat het Europese fiat er zal zijn op het ogenblik dat dit voorstel door het Vlaams Parlement plenair wordt behandeld maar dat is onwaar-

schijnlijk. De vraag rijst wat de Vlaamse regering zal doen als het parlement de voorgestelde regeling goedkeurt en er vervolgens een Europese afwijzing op tafel valt. Volgens de Raad is dit geen voorbeeld van goed bestuur. De Raad dringt er daarom op aan om in het voorliggend wijzigingsdecreet uitdrukkelijk te voorzien dat de geformuleerde derogaties slechts gelden op voorwaarde dat er geen afwijzing komt van het nitraatcomité van de EU⁶. Bij een negatieve uitspraak van het nitraatcomité moeten de derogatienormen zonder decreetswijziging, bij besluit van de Vlaamse regering, kunnen opgeschort worden. Het voorliggend wijzigingsdecreet moet m.a.w. een dergelijke schorsingsclausule inbouwen.

Een meer specifieke opmerking betreft de later in te vullen specifieke derogaties. Volgens de voorliggende ontwerp tekst is het theoretisch mogelijk dat deze op een hoger niveau kunnen worden gelegd dan de forfaitaire bemestingsnormen. In de praktijk zal dit risico wellicht vrij beperkt zijn maar de Raad dringt er op aan om deze mogelijkheid in het decreet expliciet onmogelijk te maken.

STANDPUNT BOERENBOND

Indien de bepalingen omtrent de derogatie door de Europese Commissie zouden worden afgewezen, zal Vlaanderen genoodzaakt zijn met haar in overleg te treden. Een aanpassing van de derogatieregeling kan echter niet automatisch volgen uit een al dan niet partiële negatieve beoordeling. Het wijzigen van de derogatie heeft op het terrein immers dermate belangrijke gevolgen dat een decreetswijziging waarbij alle aspecten van de problematiek, inclusief de socio-economische implicaties mee in overweging dienen genomen te worden.

Boerenbond stelt dat in geval van de specifieke derogatie is voorzien dat een uitgebreide bewijsvoering dient gevoerd te worden, met ondermeer bodemanalyses die toelaten de gewasbehoefte, de bodemreserve en de risico's op uitspoeling te evalueren. Indien uit deze concrete studie zou blijken dat een meststofgift hoger dan de forfaitaire normen verantwoord is, is er geen enkele reden om deze niet toe te staan.

[6] **Ontheffing op de nulbemesting voor akkerland.** Artikel 10 van het voorontwerp van decreet bevat een herintroductie van de ontheffing van de nul-bemesting van akkerland gelegen in kwetsbaar gebied natuur. Deze ontheffing was voor akkerbouwers op 1 januari 2002 vervallen en wordt nu terug ingevoerd tot 31 december 2007 of tot op het ogenblik dat een natuurrichtplan voor het gebied in kwestie in voege is getreden.

De **MiNa-Raad** erkent dat akkerlanden van bedrijven die eertijds als gezinsbedrijf waren erkend en akkerlanden van akkerbouwbedrijven waarop de erkenning als gezinsbedrijf niet van toepassing was, vanaf 1/1/2002 onder een verschillend bemestingsregime vallen.

6) Comité bedoeld in artikel 7 van

RL91/676/EEG.

Dat verschil zal blijven bestaan omdat de categorie gezinsbedrijf niet langer gehanteerd en gedefinieerd wordt in het mestdecreet. De MiNa-raad kan zich daarom aansluiten bij de nieuwe ambtshalve ontheffing voor akkerlanden tot 2007 of tot invoering van het natuurrichtplan op voorwaarde dat dit ook geldt voor akkerlanden en intensieve graslanden van alle bedrijven die nu van de ontheffing genieten. De einddatum is ingegeven door de decretale verplichting om binnen de 10 jaar na het van kracht worden van het natuurdecreet een natuurrichtplan op te stellen en door de tijdshorizon van het ruimtelijk structuurplan Vlaanderen voor de afbakening van de natuurlijke structuur en de landbouwstructuur.

STANDPUNT BOERENBOND

Voor Boerenbond dient de betreffende ontheffing die in het decreet van 1996 werd toegekend aan gezinsveeteeltbedrijven en de ermee gelijkgestelde bedrijven blijvend te worden gehonoreerd. Boerenbond wijst er op dat het huidige voorontwerp van decreet dat ontheffing verleent tot 2007, de aan akkerbouwers in het verleden toegekende rechten slechts ten dele herstelt.

- [7] **Uitzondering op de fosfaatbestedingsnormen.** In artikel 11 stelt de Vlaamse regering paradoxaal genoeg voor om in gronden met een laag fosfaatbindend vermogen hogere fosfaatbestedingsnormen toe te staan. In plaats van de verlaagde 40 kg fosfaat/ha/jaar spreekt de ontwerp tekst over een maximaal toelaatbare fosfaatbesteding van 70 tot 90 kg/ha/jaar; niveaus die de jaarlijkse onttrekking van fosfaat door de teelten benadert. De motivatie voor deze verhoging is dat deze bodems over een te lage fosfaatreserve beschikken om met een fosfaatgift lager dan de onttrekking toch een normale productie te kunnen realiseren.

De MiNa-Raad wijst erop dat deze regeling zich op zeer glad ijs begeeft en in zijn ogen niet beantwoordt aan het milieukundig voorzorgsprincipe. De Raad vindt daarvoor bevestiging in het advies van wetenschappers uit de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek over dit uitzonderingsvoorstel⁷. Dit advies stelt ondubbelzinnig dat het om verschillende redenen niet verantwoord zou zijn om een afwijking van het decreet naar meer tolerante bestedingsdosissen toe te staan. Milieukundig gezien leidt de gehanteerde grens voor fosfaatverzadiging nu reeds tot een overschrijding van de in Vlareme 11 vastgelegde grenswaarden voor fosfaat in grond- en oppervlaktewater. Bovendien wordt daarbij geen rekening gehouden met de aanwezigheid van organische en/of colloïdale fosforverbindingen en met het verlies van deze P-vormen via, afspoeling, erosie en macroporiën in de bodem (zoals wortelgangen en barsten). Landbouwkundig gezien is er verder geen reden om een hogere besteding toe te staan. Zelfs bodems met een extreem laag fosfaatbindend ver-

7) Advies decreetswijziging mestdecreet fosforbesteding van aan F. Stuyckens, afdelingshoofd Mestbank, d.d. 31 mei 2002).

R. Merckx en G. Hofman (in brief

mogen blijken – bij een verzadigingsgraad van 40% – over een dermate reserve aan mobiliseerbaar fosfor te beschikken dat een fosfaatbemesting met maximaal 40 kg/ha/jaar waarschijnlijk op korte noch op lange termijn problemen zou opleveren m.b.t. de beschikbaarheid van fosfaat voor het gewas. Bovendien gaat het in dit geval om dermate droge gronden dat maximale onttrekking van 120 kg/ha/jaar hier wellicht nooit gehaald kan worden. De Raad sluit zich bijgevolg aan bij het advies van de wetenschappers dat – ingeval de beperkte fosfaatbemesting in de praktijk in sommige gebieden toch tot opbrengstderving zou leiden – hiervoor veeleer een vergoeding op zijn plaats is, in plaats van uitzonderingen op wetenschappelijk vastgestelde normen toe te staan die aanleiding geven tot waarschijnlijke overschrijdingen van de milieukwaliteitsnormen.

Verder herhaalt de Raad dat de fosfaatverzadigde gebieden verkeerdelijk werden afgebakend op basis van een 95% overschrijdingsrisico van 40% fosfaatverzadiging in plaats van 30%. Voor een afbakening o.b.v. een fosfaatverzadigingsgraad van 30%, hebben de wetenschappers in de Stuurgroep Vlaamse Mestproblematiek enige tijd geleden zeer overtuigende argumenten naar voor gebracht⁸.

De MiNa-Raad vraagt dat op zijn minst in het gebied dat nu wordt aangemerkt als “fosfaatrisicogebied” (gebied dat tussen de 30% en de 40% fosfaatverzadigd is) bewarende maatregelen worden getroffen om (verdere) fosfaatdoorslag te voorkomen. Zo zou men bijvoorbeeld de “onttrekkingsnormen” die men van plan was toe te passen op de gronden met laag fosfaatbindend vermogen, juist in deze gebieden kunnen laten gelden.

Tenslotte vraagt de MiNa-Raad om eindelijk de fout in de definitie van “zure zandgrond” (art. 15quater, §2) te herstellen. Reeds veelvuldig hebben de wetenschappers erop aangedrongen dat gronden met een pH van maximum 6,5 (in plaats van 6) als zure zandgrond zouden worden aangemerkt (zoals ook bepaald in het protocol fosfaat verzadigde gronden).

STANDPUNT BOERENBOND

Boerenbond wijst erop dat de gronden met een laag fosfaatbindend vermogen geenszins marginale gronden zijn en de wetenschappelijk vastgestelde onttrekingsnormen per gewasgroep wel degelijk eveneens van toepassing zijn op deze gronden. Boerenbond is het niet eens met het voorstel van de Raad om de onttrekingsnormen toe te passen op het zogenaamde fosfaatrisicogebied. Het feit dat de algemene bemestingsnormen in twee fasen gedaald zijn sinds 1999 houdt op zich reeds een bewarende maatregel in.

- [8] **Belangrijk hiaat in het wijzigingsdecreet.** In tegenstelling tot wat de MiNa-Raad had verwacht, bevat het voorliggende voorontwerp van decreet geen verdere invulling van artikel 13 bis van het mestdecreet. Dit artikel introduceert het begrip ‘nitraatresidu’ en stelt o.m.:

8) Zie hiervoor

Stuurgroepdocument 367.

“vanaf 1 januari 2003: voor het nitraatresidu in de cultuurgrond, uitgedrukt in kg N/ha, geldt de grenswaarde die de Vlaamse regering vaststelt overeenkomstig de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek dat in de periode van 1 januari 2000 tot 1 juli 2002 in opdracht van de Mestbank wordt doorgevoerd ter bepaling van de technische vertaling van de EG-norm van 50 mg nitraat/l in grond- en oppervlaktewater in een nitraatresiduwaarde in de cultuurgrond; op dezelfde wijze wordt een richtwaarde vastgesteld die de technische vertaling vormt van de richtwaarde van 25 mg nitraat/l in grond- en oppervlaktewater; ...”

Om deze bepaling uit het mestdecreet te kunnen respecteren, acht de **MiNa-Raad** het noodzakelijk om het voorontwerp van decreet aan te vullen met een concrete uitwerking van het nitraatresidu. Hiervoor een nieuwe decreetwijziging afwachten is procedureel inefficiënt en zal niet meer tegen 1 januari 2003 geregeld kunnen worden. De Raad vindt het vreemd dat het voorontwerp van decreet deze gegevens niet bevat, terwijl het genoemde wetenschappelijk onderzoek zo goed als rond is. Deze gegevens nog toevoegen na de formele adviesronde in een definitief ontwerp dat aan het Vlaams Parlement wordt voorgelegd, ligt voor de Raad ook moeilijk. De maatschappelijke adviesorganen hebben dan immers niet meer de gelegenheid om zich over de concretisering van deze toch belangrijke innovatie in het mestbeleid te kunnen uitspreken. De Raad stelt daarom voor om – zodra de wetenschappelijke conclusies beschikbaar zijn (naar verluidt een kwestie van weken) – deze te verwerken in een addendum bij het voorontwerp van decreet dat enkel op artikel 13bis ingaat. De Raad houdt zich aanbevolen voor verdere advies over dit addendum waarna het kan worden geïntegreerd in een definitief ontwerpdecreet dat naar de Raad van State en het Vlaams parlement gaat.

STANDPUNT BOERENBOND

Boerenbond pleit ervoor dat indien in de huidige decreetswijziging de bepalingen omtrent de nitraatresiduwaarde dienen opgenomen te worden, de gehele herziening van het decreet wordt uitgesteld tot op het ogenblik dat de hiervoor noodzakelijke wetenschappelijke gegevens bekend zijn en ook het decreetaal voorziene voortgangsrapport beschikbaar is. Op die wijze kan de volledige mestproblematiek (verwerking, overschotten, nutriëntenhalte,...) zoals deze zich op het terrein zal stellen, geëvalueerd worden, kan een passend beleid uitgewerkt worden waarin effectieve oplossingen worden aangedragen en kan dit zijn neerslag vinden in een globale decreetsaanpassing.

2.5. Oordeelkundige aanwending van meststoffen

- [9] **Bewarende maatregelen in functie van kwetsbare gebieden.** Net als het aftoppen van de hoogste eindbemestingsnormen (zie § [4]), voorziet het voorontwerp van decreet via artikel 15 ook in de uitrijregeling een bewarende maatregel die het risico op nitraatuitspoeling en -afspoeling ook buiten de kwetsbare gebieden moet beperken. Het gaat dan

vooral om het vervroegen van het algemeen geldende uitrijverbod van 21 tot 15 september. Anderzijds wordt uitrijden op zaterdag opnieuw mogelijk aangezien een verbod milieukundig weinig relevant is en in de praktijk vaak moeilijk op te volgen (cf. de weersomstandigheden). Om de hinder voor omwonenden te minimaliseren, is het die dag in elk geval verplicht om onmiddellijk in te werken. Chemische meststoffen mogen volgens het voorliggend voorontwerp decreet op zon- en feestdagen worden uitgereden.

De MiNa-Raad onderschrijft de invoering van de inkorting van de uitrijregeling als voorzorgsmaatregel met het oog op het zoveel mogelijk vermijden van nitraatverontreiniging, ook buiten kwetsbare gebieden. Ook het toelaten van mesttoediening op zaterdag is voor de Raad aanvaardbaar. Hij pleit er wel sterk voor om de onmiddellijke inwerking – die milieukundig erg relevant is aangezien het grootste deel van de ammoniakvervluchtiging de eerste uren na het uitrijden plaatsvindt – sowieso en niet enkel op zaterdag te verplichten. De Raad heeft wel problemen met het voorstel om chemische mest ook op zon- en feestdagen te laten uitrijden. Gezien op zon- en feestdagen een minder intensief toezicht kan gegarandeerd worden en het onderscheid tussen (vooral vloeibare) chemische en dierlijke mest niet altijd kan gemaakt worden, kan deze uitzondering leiden tot problemen op vlak van handhaving. Als dan toch een uitzondering moet voorzien worden op het uitrijverbod op zon- en feestdagen, dan zou dit op zijn minst beperkt moeten blijven tot het uitrijden van vaste chemische meststoffen d.m.v. strooimachines.

STANDPUNT BOERENBOND

Boerenbond acht onmiddellijke inwerking niet toepasbaar op andere dagen van de week. De doorgaans kleine en familiale bedrijven die hun mestspreading zelf uitvoeren kunnen precies op zaterdag gebruik maken van voldoende familiale arbeidskrachten om aan de bijkomende eis tot onmiddellijke inwerking – die vooral lijkt ingegeven door de zorg om mensen die geen affiniteit hebben met de landbouwsector te behoeden voor geurhinder tijdens het weekeinde – te voldoen. Boerenbond is van oordeel dat de handhaving geenszins in het gedrang komt door de aanwending van chemische meststoffen op zondag. Het onderscheid tussen dierlijke en kunstmest is wel degelijk eenvoudig te maken.

- [10] **Uitzonderingen op de uitrijregeling voor effluenten.** Een opmerkelijke wijziging in de uitrijregeling is ook dat effluenten van mestverwerking – mits een attest van de Mestbank – worden vrijgesteld van de verplichting tot inwerking (cf. artikel 15, 5°). Het argument hiervoor is dat het weinig zin heeft om dit te verplichten omdat deze effluenten een zeer laag gehalte aan ammoniakale stikstof bevatten.

Volgens de MiNa-Raad kan deze uitzondering op de inwerkingsplicht voor effluenten van mestverwerking milieukundig verdedigbaar zijn, hoewel het nog maar de vraag is of het gehalte aan ammoniakale stikstof bij alle verwerkingsprocedures inderdaad zo laag is dat dit onmiddellijke inwerking zinloos maakt. Verder merkt de Raad op dat het relatief

groot gehalte aan zouten in effluenten van deze installaties (voornamelijk kalium- en chloorzouten) mogelijk een risico op zoutschade creëert. Dit is zowel landbouwkundig als milieukundig ongewenst. De Raad suggereert om dit risico meer in detail te onderzoeken en hiervoor zo nodig gepaste regelgeving (bv. maximale gehalten of vrachten) in het mestdecreet uit te werken. De Raad wijst in dit kader overigens ook op het – door landbouwers goed gekende – gevaar dat een te groot aandeel van dunne mestfracties bij de bemesting een negatieve invloed op de bodemstructuur heeft. Dit uit zich in het bijzonder door een verlaging van het organische stofgehalte wat op zijn beurt het risico op erosieschade in de hand werkt.

Een belangrijker bezwaar is dat de uitzondering voor effluenten van mestverwerking de regelgeving opnieuw ingewikkelder maakt en vooral de handhaving van de uitrijregeling flink zal bemoeilijken. Op het terrein kan bv. mogelijk onduidelijkheid ontstaan tussen (vrijgestelde) effluenten of bepaalde (in te werken) dunne mestfracties.

Een oplossing zou erin kunnen bestaan om de uitzondering op de inwerkingsplicht niet alleen te beperken tot bepaalde geattesteerde effluenten (met laag gehalte aan ammoniakale stikstof), maar ook tot bepaalde specifieke inwerkingsapparatuur die enkel voor effluenten en dus niet voor dierlijke mest kan worden aangewend (bv. beregeningsinstallaties).

Voor zover er in het uiteindelijk decreet inderdaad nog voor geopteerd zou worden om deze uitzondering op de inwerkingsplicht voor bepaalde effluenten overeind te houden, raadt de MiNa-raad aan om in het attest van de Mestbank niet alleen melding te maken van het gehalte aan ammoniakale stikstof, maar ook van de zouten (kalium en chloriden). Op die manier kunnen de ontvangers van de effluenten ook een goede inschatting maken van de risico's op zoutschade.

STANDPUNT BOERENBOND

Boerenbond merkt op dat artikel 15.5° een objectieve norm vermeldt voor het maximale gehalte aan ammoniakale stikstof. De vraag of alle mestverwerkings-procédés een effluent opleveren dat aan deze norm voldoet, doet niet ter zake aangezien de bewijslast bij de producent ligt. Kalium en chloriden zijn in grote hoeveelheden eerder een landbouwkundig dan een milieukundig probleem, waarvoor de gebruikers van cultuurgronden vanuit de rendabiliteit van hun bedrijfsvoering van nature aandacht zullen hebben.

Boerenbond is van oordeel dat de landbouwkundige voorlichting in deze een belangrijke rol dient te spelen. Het verplicht maken van een individuele analyse op kalium en chloor is in dit verband vanuit overwegingen van kosteneffectiviteit niet aanvaardbaar. Gegevens over de grootteorde van de inhoud aan opgeloste zouten in mest en afgeleide producten kunnen worden verzameld zodat zij een betrouwbare leidraad kunnen vormen bij het uitstippelen van de bemestingsplannen voor individuele bedrijven, zonder dat telkenmale analyses die-

nen uitgevoerd te worden. De methoden van mestverwerking die perspectief bieden op een oplossing van het mestoverschot mogen niet worden gehypothecerd door al te zware administratieve verplichtingen.

Het beperken van de spreiding van geattesteerde effluënten tot apparatuur die niet voor spreiding van dierlijke mest kan gebruikt worden is niet realistisch wegens het onvoldoende voorhanden zijn van dergelijke apparatuur. Een dergelijke verplichting staat in geen enkele verhouding tot het vooropgestelde doel, met name het maken van het onderscheid tussen geattesteerde effluënten en effluënten die niet aan de voorwaarden voldoen. Dit onderscheid is bovendien ondubbelzinnig vast te stellen aan de hand van het verplichte attest.

2.6. Productie van dierlijke mest

- [11] **Compensaties bij de nutriëntenhalte.** Artikel 24 voorziet vooral een aantal compensaties bij de reeds toegekende nutriëntenhalte. Deze compensaties moeten de knelpunten wegwerken die zijn ontstaan door het verschil in aangifte in MAP II ten opzichte van MAP I. De compensaties slaan op het toekennen van een extra nutriëntenhalte voor biggen en voor opfokzeugen die in MAP II in een andere categorie terecht komen dan in MAP I met nadelige effecten op de berekende nutriëntengehalte als gevolg. De nieuwe regeling zou dit rechtzetten en een meer soepele bedrijfsvoering toelaten.

De onduidelijkheid en het gebrek aan transparantie in dit artikel maakt het niet eenvoudig om de draagwijdte en consequenties ervan precies in te schatten. De **MiNa-Raad** vraagt zich af hoe groot de toename van de nutriëntenhalte zal zijn die wellicht uit deze aanpassing zal voortvloeien. De Raad betreurt dat de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet dit niet kwantitatief onderbouwt.

STANDPUNT BOERENBOND

Boerenbond stelt voor om de voorwaarden verbonden aan de compensaties op de nutriëntenhalte volledig te laten wegvallen, omdat deze de wetgeving onnodig complex maken en de flexibiliteit van de bedrijfsleider in de inzet van zijn productiemiddelen beknotten. Er is geen enkele milieukundige relevantie om een onderscheid te maken tussen de mestproductie van verschillende diersoorten. Een wijziging van de regels kan enkel indien een oplossing wordt ingeschreven in het decreet voor de bedrijven die door deze wijziging hun huidige bedrijfsvoering niet kunnen verder zetten.

- [12] **Samenvoegen van veeteeltinrichtingen.** Een zeer belangrijke wijziging van het mestdecreet betreft de mogelijkheid om inrichtingen samen te voegen (artikel 25). Sinds MAP I geldt er in de Vlaamse veehouderij een stand still inzake de productie van nutriënten.

Gezien het grote nutriëntenoverschot dat Vlaanderen nog steeds kent, is het aanhouden van deze stand still nog steeds opportuun. Keerzijde van deze medaille is dat dit de dynamiek in de sector in grote mate bemoeilijkt en dat bedrijven geen mogelijkheid hebben om te groeien of te herstructureren, ook al zou deze herstructurering op gewestelijk niveau kunnen leiden tot een daling van het nutriëntenoverschot. Mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden, biedt het voorontwerp van decreet meer mogelijkheden voor evolutie in de bedrijfsstructuur van de Vlaamse veehouderij. Concreet worden nu samenvoegingen tussen twee verschillende bedrijven mogelijk, mits 25% van de productie van de overgenomen inrichting wordt afgeroomd; dit zowel in de milieuvergunning als de nutriëntenhalte. Belangrijke voorwaarden hierbij zijn dat het uit te breiden bedrijf niet in ruimtelijk kwetsbaar gebied mag liggen. Deze (vrijwillige) maatregel kan tegelijkertijd de sector ruimtelijk helpen herstructureren, het nutriënten overschot verder afbouwen en economisch leefbare bedrijven creëren die in staat zijn om de nodige milieugerichte investeringen te doen (b.v. in aangepaste emissiearme stallen).

De MiNa-Raad waardeert de intentie om met deze aanpassing de mestproductie op een sociaal verantwoorde manier af te romen en stelt vast dat dit aansluit bij zijn vroegere standpunten. Hij ziet in deze maatregel inderdaad perspectieven om tussen de sociaal-economische en milieukundige doelstellingen in de landbouw tot een win-win-situatie te komen. Wel zijn er enkele randbemerkingen die nog verdere overwegingen en mogelijke bijstellingen van de ontwerp tekst vergen. In de eerste plaats zou het volgens de MiNa-Raad opportuun zijn om de 25% afroming toe te passen op de gesommeerde vergunde productie en nutriëntenhalte van de samengevoegde inrichtingen (in plaats van enkel op het deel van de overgenomen inrichting). Anders zal steeds de kleinste inrichting worden opgeheven, wat vanuit ruimtelijk noch milieukundig oogpunt steeds de beste keuze zal zijn. Daarnaast vraagt de MiNa-raad van de gelegenheid van een samenvoeging gebruik te maken om de vergunde productie van de nieuwe inrichting (die sowieso wordt aangepast) meteen af te stemmen op de nieuwe nutriëntenhalte [identiek kunnen ze moeilijk zijn omdat nutriëntenhalte slaat op jaarlijkse mestproductie en vergunning op elk moment maximum aantal beesten moet aangeven]. Ook voor het nieuwe bedrijf een hogere vergunde productie toelaten dan deze die correspondeert met de nutriëntenhalte heeft zolang de stand still geldt, bedrijfsmatig weinig zin en bemoeilijkt de handhaving van de nutriëntenhalte.

Een derde opmerking betreft de mogelijke interferentie van de mogelijkheid tot samenvoeging met de opkoopregeling uit het stopzettingdecreet. Het ligt voor de hand dat uitbollende boeren die eventueel van zin waren om via de stopzettingregeling hun volledige productie uit de markt te nemen, nu goed zullen uitrekenen of een samenvoeging met een ander bedrijf – gesteld dat ze aan de voorwaarden voldoen – hen niet meer oplevert. De memorie van toelichting maakt onvoldoende duidelijk in welke mate de eventuele concurrentie tussen beide stelsels speelt. De Raad benadrukt dat beide stelsels complementair moeten zijn. Als teveel bedrijven met stopzettingplannen naar de samenvoeging-regeling overstappen, verliest de opkoopregeling zijn potentie om het nutriëntenover-

schot significant te verminderen. Als daarentegen juist andere bedrijven van de samenvoegingregeling gebruik maken, zal de afbouw van het nutriëntenoverschot op die manier juist een welkom duwtje in de rug krijgen. Een gedetailleerde analyse van het aantal stopzettingdossiers dat tot nu toe gekend is, kan volgens de Raad een element zijn in deze afweging. Wat betreft het verder uitwerken van de gewenste complementariteit tussen beide stelsels, suggereert de Raad om een mogelijke opsplitsing te onderzoeken tussen grondgebonden en grondloze bedrijven. De hier voorgestelde regeling tot samenvoeging zou daarbij beperkt worden tot grondgebonden bedrijven terwijl de opkoopregeling uit het stopzettingdecreet zich zou kunnen richten op grondloze bedrijven (en bijvoorbeeld kan uitgebreid worden naar de pluimveesector).

STANDPUNT BOERENBOND

In verband met de nutriëntenhalte wenst de Boerenbond in geen geval dat een verhandelbaar mestproductierecht wordt gecreëerd. In dit verband dient bovendien opgemerkt te worden dat de mestproductie in Vlaanderen van in den beginne werd gestuurd via het vergunningenbeleid. De rechten van vele individuele veehouders werden door dezelfde overheid die de vergunningen verleende op een absolute wijze tijdelijk ingeperkt zonder enige vorm van tegemoetkoming. Op het ogenblik dat de overheid ertoe zou besluiten een permanent productierecht toe te kennen dient dit overeen te komen met de vergunde productie op elk bedrijf en kan het niet gebaseerd zijn op de bedrijfsvoering in een referentieperiode in het verleden. Bovendien kan opgemerkt worden dat de mestafzetmogelijkheden vanaf het kalenderjaar 2003 dermate beperkt zullen zijn dat dit element op zich reeds zwaar zal wegen op de productie van mest. Bovendien merkt Boerenbond op dat het mestproductierecht dat in Nederland weinig effectief is gebleken en dat enkel via een massieve uitkoopregeling de mestoverschotten werden gereduceerd. In dit verband pleitte Boerenbond reeds in 2000 voor de uitkoop door de overheid van dierlijke productie. Ondertussen is bovendien gebleken dat de minister er na meer dan twee jaar nog steeds niet in geslaagd is aan elk bedrijf de nutriëntenhalte toe te wijzen, hoewel in het decreet en het bijhorende besluit wettelijke termijnen (zij het niet bindend) waren voorgeschreven. Klaarblijkelijk heeft dit onder meer te maken met het feit dat de gevolgen voor de individuele betrokkenen zeer groot zijn en dat de gekozen referentieperiode niet toelaat om een toevallige lage productie van een bedrijf in de bewuste periode uit te middelen. Daarom is Boerenbond voorstander van een algemene uitbreiding van de referentieperiode met het jaar 2000. Dergelijke keuze is verantwoord omwille van het feit dat de totale productie in het jaar 2000 aanzienlijk lager lag dan de totaal toegekende nutriëntenhalte. (186 miljoen kg N versus 218 miljoen kg N onder de vorm van toegekende nutriëntenhalte, het aantal dieren daalde bovendien aanzienlijk ten opzichte van de voorgaande jaren). De vergelijking van beide cijfers maakt duidelijk dat een oplossing kan geboden worden voor de bedrijven die om een of andere reden

een lage productie kenden in de referentie jaren zonder dat hieruit een significante stijging van de nutriëntenhalte volgt. Ook het mogelijk maken van een vrijstelling om te beschikken over een nutriëntenhalte aan veeteeltinrichtingen onlosmakelijk verbonden aan natuureservaten staat haaks op de zeer stringente en ingrijpende maatregelen die worden opgelegd aan landbouwbedrijven. Voor het beheer van natuureservaten kan indien de samenvoeging en verplaatsing van bedrijven mogelijk wordt via deze weg een nutriëntenhalte bekomen worden. Boerenbond vraagt dan ook een aanpassing van dit artikel.

Boerenbond kant zich uitgesproken tegen de voorstellen inzake samenvoeging van bedrijfszetels voor bedrijfssituaties die op dit ogenblik niet bestaan. Dit systeem houdt de creatie van een verhandelbaar mestquotum in, waarvoor de organisatie nooit vragende partij is geweest. Het risico hiervan is dat de individuele landbouwer alle prioriteit in de aankoop van mestquotum zal geven in plaats van in duurzame oplossing van het probleem van de mestoverschotten. Het is een signaal dat op dit ogenblik zeker niet gewenst is. Samenvoeging om knelpunten op te lossen voor bedrijven die reeds in het verleden te maken hebben met inefficiënte exploitatie door de ruimtelijk verspreide ligging van verschillende bedrijfszetels kan echter wel voor Boerenbond. Hiertoe kan een beperkende datum in het artikel worden ingeschreven. (zij het zonder afroming).

De oplossing bestaat er voor Boerenbond in de eerste plaats in om de voorwaarden te creëren waarbij de opkoopregeling zo efficiënt mogelijk de mestoverschotten verminderd. Hiertoe dient deze opkoopregeling zo algemeen mogelijk te worden gesteld en mogen andere beleidsmaatregelen zoals de samenvoeging niet interfereren met de bereidheid van landbouwers om gebruik te maken van de opkoopregeling.

In de memorie van toelichting wordt het argument aangedragen dat de verwerkingsplicht onverkort van toepassing blijft en dat de verwerkingsplicht op die manier haar regulerend karakter zal blijven spelen. In dit verband wijst Boerenbond erop dat dit enkel opgaat voor familiale bedrijven waar de structuur eenvoudig en duidelijk is, zodat de administratie eenvoudig de mestverwerkingsplicht kan bepalen. Anderen zullen hopen op een afschaffing van de afroom-regel in afwachting over te nemen bedrijven onderbrengen in kleinere structuren waarvan de totale productie niet boven de verwerkingsdrempels uitkomt.

Bovendien is op het terrein komen vast te staan dat de verwerkingsplicht zoals ingeschreven in het decreet (meer specifiek de 100% verwerking van het overschot voor bepaalde bedrijven) niet realiseerbaar is. Hierdoor zal men bedrijven toelaten te groeien, zonder dat er een perspectief is op het kunnen voldoen aan de voorwaarden die hieruit voortvloeien.

[13] **Verplaatsen van veeteeltinrichtingen.** Voor ruimtelijk ongunstig (niet in agrarisch gebied) gelegen bedrijven creëert het voorontwerp van decreet in hetzelfde artikel 25 ook mogelijkheden om zich naar landbouwgebied te verplaatsen. Het gaat dan meer concreet om een verplaatsing naar zuiver agrarisch gebied, woongebied met landelijk karakter of landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Inrichtingen die gelegen zijn in andere gebieden komen potentieel allemaal in aanmerking om naar de genoemde gebieden te verhuizen. Bij deze verplaatsing is geen afbouw voorzien. Belangrijke voorwaarde is hier dat de aanvrager van de nieuwe vergunning minstens sinds 5 jaar vergunninghouder moet zijn van de stop te zetten inrichting; dit om te vermijden dat grote bedrijven de inrichtingen opkopen en dan zonder afroming verplaatsen.

De MiNa-Raad pleit ervoor om ook deze maatregel beter te oriënteren in de richting van de gewenste ruimtelijke structuren in Vlaanderen. Dat kan door ook de verplaatsingen enkel toe te laten in ruimtelijk kwetsbaar gebied. De Raad merkt daarbij op dat de term ‘ruimtelijk kwetsbaar gebied’ zodanig zou moeten omschreven worden dat ook vestiging en uitbreiding in (zones rond) verzuringgevoelige gebieden uitgesloten wordt. Wat deze verzuringgevoelige gebieden betreft, vraagt de Raad snel duidelijkheid over de aanduiding ervan en de vaststelling van de daar geldende normen en afstandsregels. Verplaatsing van veeteeltbedrijven naar deze gebieden is volgens de Raad niet wenselijk. Hij verwijst daarbij naar het ontwerp milieubeleidsplan 2003-2007 waar in het kader van het gebiedsgericht verzuringsbeleid gepleit wordt voor een versnelde toepassing van ammoniak-reducerende maatregelen⁹. Ook gebieden die in aanmerking komen voor snelle aanduiding als VEN moeten in deze context volgens de Raad het statuut krijgen van ‘ruimtelijk kwetsbaar gebied’. De Raad verwijst daarbij naar de 87.000 ha van de eerste fase van de VEN-afbakening die momenteel in openbaar onderzoek gaat. Tegen het einde van de legislatuur is daarbij een aanvulling nodig op basis van de ontwerpen van ruimtelijke uitvoeringsplannen voor de afbakening van de Agrarische en de Natuurlijke Structuur die de Vlaamse regering voorlopig zal goedgekeurd hebben¹⁰.

Verder vraagt de Raad zich of de gestelde voorwaarde, dat de te verplaatsen inrichting moet gelegen zijn in niet agrarisch gebied, niet te beperkend is. De huidige regeling (die door de voorgestelde zal worden vervangen) maakt ook verplaatsingen mogelijk van inrichtingen die gevat worden door een ruilverkaveling, natuurinrichtingsproject,... Ook vanuit landschappelijk of ecologisch oogpunt kan een verplaatsing van een in agrarisch gebied gelegen inrichting gewenst zijn (bv. inrichting gelegen in een speciale beschermingszone aangeduid overeenkomstig de Europese vogel- of habitatrichtlijn).

Tenslotte vraagt de Raad om (net als in Nederland) te voorzien in een slooppremie voor de afbraak van de overgenomen of te verplaatsen inrichting. Zulke premie kan in belangrijke mate leiden tot landschapsherstel en vergemakkelijkt ook de handhaving van de

9) Zie ontwerp milieubeleidsplan 2003-2007, p. 87-88.

10) Zie hiervoor het zomeraakkoord van de Vlaamse regering (beslis-

sing van de Vlaamse regering op 21 juni 2002).

wetgeving op vlak van samenvoeging, verplaatsing en opkoop. De uitwerking en financiering van zo'n slooppremie kan geschieden in het kader van het programma voor platelandsontwikkeling.

STANDPUNT BOERENBOND

Inzake verplaatsing van bedrijven dient de eis om gedurende 5 jaar over de milieuvergunning te beschikken weggelaten te worden voor overnames in familiaal verband. Boerenbond wijst erop dat de afbakening van VEN geregeld is in het natuurdecreet en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, waarbij voor de afbakening in elk geval een openbaar onderzoek wordt georganiseerd. Zonder deze maatschappelijke toetsing kan aan voorlopige plannen en voorstellen geen rechtskracht worden gegeven. Indien een afbakening op korte termijn voorzien is, zal de betrokken landbouwer hiervan in de praktijk op de hoogte zijn en zich afdoende informeren over de gevolgen voor zijn bedrijf en de belangrijke investeringen waarvoor hij op dat ogenblik staat.

De zogenaamde zones rond verzuringsgevoelige gebieden dienen voor zover wenselijk in het geheel van de regels van Vlarem II, hoofdstuk 9 te worden opgenomen. Deze regels zijn bij elke vergunningsaanvraag voor een nieuw bedrijf van toepassing zodat bij de vergunningsbeslissing de vergunningverlenende overheid hiermee rekening zal houden. Bovendien merkt Boerenbond op dat de kosteneffectiviteit van gebiedsgerichte ammoniak-emissiebeperkende maatregelen in vraag dient gesteld te worden.

Boerenbond benadrukt dat deze voorgestelde decretale mogelijkheid tot verplaatsing geenszins tot een verplichting tot verplaatsing mag leiden of de beoordeling van hernieuwingsaanvragen mag beïnvloeden van bedrijven die bijvoorbeeld gelegen zijn in speciale beschermingszones. Het moet de vrije keuze van de landbouwer blijven of hij, gelet op de bijzondere ligging van zijn bedrijf, elders wenst te exploiteren, dan wel zijn bedrijfsvoering ter plaatse blijft verderzetten.